

DECIZIE nr. 506 din 30 iunie 2015

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 459 alin. (2) din Codul de procedură penală

EMITENT • **CURTEA CONSTITUȚIONALĂ**

Publicat în **MONITORUL OFICIAL nr. 539 din 20 iulie 2015**

Data intrării în vigoare 20-07-2015

Augustin Zegrean	- președinte
Valer Dorneanu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Puskas Valentin Zoltan	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Tudorel Toader	- judecător
Mihaela Ionescu	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Iuliana Nedelcu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 459 alin. (2) din Codul de procedură penală, excepție ridicată din oficiu de către judecătorul de cameră preliminară în Dosarul nr. 79/113/2015 al Tribunalului Brăila - Secția penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 331D/2015.

2. La apelul nominal lipsește partea Marcela Negoită, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care arată că procedura admiterii în principiu a cererii de revizuire este o procedură de verificare a regularității cererii, respectiv a îndeplinirii condițiilor în care poate fi exercitată calea extraordinară de atac, și nicidecum o procedură care să vizeze o acuzație în materie penală, respectiv fondul cauzei, aceste considerații regăsindu-se și în [Decizia nr. 255 din 7 aprilie 2015](#) a Curții Constituționale. În continuare, face referire la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, respectiv Decizia din 6 mai 2003, pronunțată în Cauza Franz Fischer împotriva Austriei, în care s-a reținut că dispozițiile art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului nu sunt aplicabile unei proceduri care tinde să redeschidă un proces penal, căci o persoană, odată judecată și condamnată printr-o hotărâre cu caracter definitiv, nu mai este o persoană acuzată de săvârșirea unei infracțiuni în sensul art. 6 din Convenție. De asemenea, în decizia precitată s-a reținut că, într-o astfel de procedură, instanța nu statuează asupra unei acuzații în materie penală, ci verifică dacă condițiile care permit redeschiderea unei proceduri sunt întrunite, dispozițiile art. 6 din Convenție nefiind incidente. Totodată, face referire la Hotărârea din 29 octombrie 1991, pronunțată în Cauza Helmers împotriva Suediei, paragraful 36, în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept și nu de fapt sunt îndeplinite condițiile art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, chiar dacă instanța de apel sau de casație nu oferă reclamantului posibilitatea să se exprime în fața sa, în persoană. Transpunând aceste considerații din paragraful 36 al hotărârii precitate rezultă că, dacă acceptăm ipoteza că art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ar fi incident în cauza de față, exigențele sale sunt satisfăcute chiar dacă persoana (n.r. revizuentul) nu are posibilitatea ca, în procedura de admisibilitate în principiu a cererii de revizuire, să se prezinte și să își susțină interesele în fața instanței, având în vedere faptul că este o procedură care, potrivit sintagmei din paragraful 36, menționat, "autorizează sau verifică autorizarea exercitării dreptului la calea extraordinară de atac". Cu referire la normele procesual penale criticate arată că, potrivit doctrinei, deși părțile nu sunt citate în procedura de admisibilitate în principiu a cererii de revizuire, în măsura în care sunt prezente, ascultarea lor este posibilă. Totodată, cu privire la participarea procurorului în procedura de soluționare a admisibilității în principiu a cererii de revizuire, susține că jurisprudența nu este unitară. De pildă, în ansamblul instanțelor Curții de Apel București practica este unitară în sensul participării procurorului, în țară însă lucrurile nu stau la fel, iar procedura se desfășoară fără participarea părților și a procurorului. Observă că judecătorul de cameră preliminară, autor al excepției, în cuprinsul motivelor de neconstituționalitate, compară procedura de admisibilitate în principiu a cererii de revizuire cu alte proceduri-filtru, însă apreciază că aceste comparații sunt pertinente până la un punct, dincolo de care nu au nivelul de rigoare necesar pentru a fundamenta concluzia la care ajunge autorul. Astfel, arată că se aduce în discuție procedura în cazul redeschiderii procesului penal, respectiv art. 469 alin. (1) din Codul de procedură penală, însă, în această procedură, este de observat faptul că, odată cu constatarea admisibilității cererii de redeschidere a procesului penal, este desființată de drept hotărârea contestată, se redeschide procesul și se rejudecă cauza. Or, aceste aspecte nu au loc în faza de admisibilitate în principiu a cererii de revizuire, potrivit art. 459 din Codul de procedură penală, ci au loc în faza rejudecării pe fond a cererii de revizuire, conform art. 461 și art. 462 din Codul de procedură penală, așa încât numai dacă se admite cererea de revizuire pe fond se desființează hotărârea. Apreciază că o comparație ar fi fost pertinentă între normele

procesual penale ale art. 469, pe de o parte, și art. 461, respectiv art. 462, pe de altă parte, întrucât numai în acestea se regăsesc similitudini între cele două proceduri. În concluzie, având în vedere cele precizate, solicită respingerea excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 13 februarie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 79/113/2015, Tribunalul Brăila - Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 459 alin. (2) din Codul de procedură penală. Excepția a fost ridicată din oficiu de către judecătorul de cameră preliminară într-o cauză având ca obiect soluționarea unei cereri de revizuire în materie penală.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate judecătorul de cameră preliminară, autor al excepției, arată că, în temeiul art. 363 din Codul de procedură penală, în lipsa vreunei limitări, admisibilitatea în principiu a cererii de revizuire trebuie să fie discutată în camera de consiliu cu participarea procurorului sub sancțiunea nulității absolute, conform dispozițiilor art. 281 alin. (1) lit. d) din același cod. În aceste condiții, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 459 alin. (2) din Codul de procedură penală, în ceea ce privește soluționarea admisibilității în principiu a cererii de revizuire - cale extraordinară de atac - în camera de consiliu, fără citarea părților, dar cu participarea procurorului, conform interpretării de mai sus, este întemeiată, deoarece, deși procurorul are acces la dosarul cauzei și se prezintă în sala de ședință, în camera de consiliu, unde își poate expune argumentele pentru admisibilitatea sau nu a cererii de revizuire, partea interesată, revizuentul, nu este în măsură să își expună argumentele sale în aceleași condiții, nu cunoaște motivele pe care le formulează procurorul în ședința din camera de consiliu și, astfel, nu este în măsură să își dezvolte toate apărările. Apreciază că prezența în fața instanței de judecată ori a judecătorului de cameră preliminară a revizuentului alături de reprezentantul Ministerului Public, la dezbaterile admisibilității în principiu a cererii de revizuire, este un element esențial al asigurării principiului contradictorialității, al unui proces echitabil, al respectării dreptului la apărare, precum și al egalității de arme între acuzare și apărare și al egalității în fața autorităților judiciare. În continuare, judecătorul de cameră preliminară arată că este de acord cu faptul că, prin natura și conținutul ei specific, o astfel de procedură prealabilă, de examinare a revizuirii sub aspectul admisibilității în principiu, nu vizează însăși soluționarea căii extraordinare de atac, ci doar verificarea întrunirii condițiilor de exercitare a acesteia referitoare la încadrarea cererii în termenul legal, la întemeierea ei pe cazurile prevăzute de lege și depunerea ori invocarea mijloacelor de probă în dovedirea cazului de revizuire. Altfel spus, instanța se pronunță asupra unei probleme care privește exclusiv buna administrare a justiției, ca și în cazul judecării recuzării sau a strămutării pricinilor. Totodată, judecătorul de cameră preliminară este de acord cu faptul că, așa cum a stabilit în repetate rânduri instanța de contencios european al drepturilor omului, cea mai mare parte a drepturilor procedurale, prin natura lor, nu constituie, în sensul Convenției, "drepturi civile" și deci nu intră în câmpul de aplicare al art. 6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (invocă, în acest sens, Decizia din 8 octombrie 1976, pronunțată de Comisia Europeană a Drepturilor Omului în Cauza X, Y și Z împotriva Elveției, și Decizia din 9 mai 1989, pronunțată de Comisia Europeană a Drepturilor Omului în Cauza Helmers împotriva Suediei). În acest context apreciază că, și în condițiile în care este vorba despre parcurgerea unui asemenea filtru a unei proceduri vizând admisibilitatea în principiu a unei cereri, iar nu a însuși fondului cererii, legiuitorul trebuie să clarifice textul legii și să se decidă dacă există posibilitatea părților și procurorului de a participa la o asemenea procedură ori, dimpotrivă, dacă procedura-filtru se desfășoară fără participarea acestora, în camera de consiliu, așadar fără dezbateri. În continuare, susține că nu se pun probleme de constituționalitate a unor astfel de dispoziții în cadrul unei proceduri-filtru, care nu angajează fondul cauzei, dacă nu sunt invitate părțile și procurorul pentru a pune concluzii, în considerarea jurisprudenței anterioare a Curții Constituționale, însă, dacă la o astfel de procedură-filtru este chemat numai unul dintre participanții la procesul penal - una dintre părțile cauzei ori numai procurorul - fără a fi chemat și participantul aflat pe poziții de contradictorialitate, nu mai poate fi vorba despre o procedură care se desfășoară cu ușile închise, fără dezbateri, ci despre o procedură care angajează dezbateri pe admisibilitatea în principiu a cererii, discuții care, conform dispozițiilor art. 459 alin. (2) din Codul de procedură penală, au loc numai cu procurorul, fără a fi chemat și titularul cererii pentru a i se face cunoscute concluziile reprezentantului Ministerului Public și fără a i se da posibilitatea acestuia de a face cunoscut magistratului ce se va pronunța asupra admisibilității în principiu a cererii care sunt motivele pentru care trebuie să fie respinse argumentele reprezentantului Ministerului Public, care sunt propriile argumente ale titularului cererii. Or, din această perspectivă, apreciază că prevederile criticate nu respectă egalitatea de arme, egalitatea părților și a procurorului în fața legii și a autorităților judiciare, dreptul la apărare, accesul efectiv la justiție și echitatea procesului penal, mai cu seamă contradictorialitatea acestuia. Arată că vechiul Cod de procedură penală, în redactarea de până la intrarea în vigoare a [Legii nr. 202/2010](#), dar și după intrarea în vigoare a acestui act normativ, a respectat aceste principii, prin faptul că, anterior legii amintite, se prevedea în art. 403 alin. (1) că "Instanța, ascultând concluziile procurorului și ale părților, examinează dacă cererea de revizuire este făcută în condițiile prevăzute de lege și dacă din probele strânse în cursul cercetării efectuate de procuror rezultă date suficiente pentru admiterea în principiu", ulterior, prin modificarea intervenită asupra acestui text de lege, prevăzându-se că "Admisibilitatea în principiu se examinează de către instanță, în camera de consiliu, fără citarea părților și fără participarea procurorului. Instanța

examinează dacă cererea de revizuire este făcută în condițiile prevăzute de lege și dacă din probele strânse în cursul cercetării efectuate de procuror rezultă date suficiente pentru admiterea în principiu". Așadar, arată că legiuitorul vechiului Cod de procedură penală a avut de fiecare dată în vedere să respecte principiul egalității între procuror și părțile unei cauze penale, lucru care nu s-a mai întâmplat la redactarea noului text de lege, respectiv art. 459 alin. (2) din Codul de procedură penală.

6. Potrivit prevederilor [art. 30 alin. \(1\) din Legea nr. 47/1992](#), încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate invocate.

7. Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și [Legea nr. 47/1992](#), reține următoarele:

8. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale [art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992](#), să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

9. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 459 alin. (2) din Codul de procedură penală, cu denumirea marginală "Admiterea în principiu", care au următorul conținut: "Admisibilitatea în principiu se examinează de către instanță, în camera de consiliu, fără citarea părților".

10. În opinia judecătorului de cameră preliminară, autor al excepției de neconstituționalitate, prevederile de lege criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 16 referitor la egalitatea în drepturi, art. 20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului, art. 21 alin. (1)-(3) referitor la accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, art. 24 referitor la dreptul la apărare, precum și dispozițiilor art. 6 paragraful 1 referitor la dreptul la un proces echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

11. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că, prin [Decizia nr. 255 din 7 aprilie 2015](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 361 din 26 mai 2015, a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 459 alin. (2) din Codul de procedură penală, motivele de neconstituționalitate invocate de autor și reținute în decizia precitată constând, în esență, în faptul că examinarea admisibilității în principiu a cererii de revizuire nu are loc în ședință publică, părțile fiind, astfel, în imposibilitate de a-și susține punctul de vedere în fața instanței.

12. În considerentele deciziei precitate Curtea a reținut că procedura examinării admisibilității în principiu a cererii de revizuire este faza procesuală în care instanța verifică, în camera de consiliu, fără citarea părților: dacă cererea a fost formulată în termen și de o persoană având calitatea procesuală prevăzută de art. 455 din Codul de procedură penală; dacă au fost invocate temeiuri legale pentru redeschiderea procedurilor penale; dacă faptele și mijloacele de probă în baza cărora este formulată cererea nu au fost prezentate într-o cerere anterioară de revizuire care a fost judecată definitiv și, totodată, dacă acestea conduc, în mod evident, la stabilirea existenței unor temeiuri legale ce permit revizuirea; dacă persoana care a formulat cererea s-a conformat cerințelor instanței și a completat cererea, în termenul stabilit de instanță, cu privire atât la cazurile de revizuire pe care se întemeiază, la mijloacele de probă în dovedirea acestora, cât și cu privire la anexarea copiilor certificate de pe înscrisurile de care revizuentul înțelege a se folosi în proces.

13. Așadar, Curtea a reținut că procedura reglementată de normele procesual penale ale art. 459 alin. (2) privește examinarea admisibilității exercitării unui drept, iar nu o judecată asupra temeiniciei solicitării ce face obiectul exercitării aceluși drept, deci nu vizează însăși soluționarea căii extraordinare de atac a revizuirii, instanța neimplicându-se în niciun fel în judecata pe fond a unei acuzații în materie penală, aceasta verificând cererea de revizuire doar sub aspectul regularității sale, respectiv al îndeplinirii condițiilor în care poate fi exercitată referitor la hotărârile ce pot fi atacate, cazurile ce o justifică, titularii cererii și termenul de introducere. Așa fiind, instanța pronunțându-se doar asupra unor aspecte de ordin pur legal, a căror examinare nu fac cu nimic necesară o dezbatere, cu citarea părților și, constatându-se absența oricăror repercusiuni importante asupra situației revizuentului, Curtea a reținut că prevederile de lege criticate nu înfrâng accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil.

14. Mai mult, Curtea constată că jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la aplicabilitatea laturii penale a art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în cazul examinării admisibilității în principiu a exercitării căilor de atac extraordinare justifică soluția și considerentele din [Decizia nr. 255 din 7 aprilie 2015](#). Astfel, Curtea reține că, prin Decizia din 6 mai 2003, pronunțată în Cauza Franz Fischer împotriva Austriei, Cererea nr. 27.569/02, Curtea de la Strasbourg a reamintit jurisprudența sa constantă, potrivit căreia art. 6 din Convenție nu se aplică unei proceduri care urmărește redeschiderea unei proceduri penale, întrucât persoana a cărei condamnare a intrat în puterea lucrului judecat și care solicită o asemenea redeschidere nu este "acuzată de o infracțiune", în sensul art. 6 din Convenție, ceea ce înseamnă că nu face obiectul unei "acuzații în materie penală" (a se vedea și Decizia Comisiei din 16 mai 1995, pronunțată în Cauza Oberschlick împotriva Austriei, cererile nr. 19.255

/92 și 21.655/93, Decizia din 25 mai 1999, pronunțată în Cauza Dankevich împotriva Ucrainei, Cererea nr. 40.679 /98, Decizia din 6 ianuarie 2000, pronunțată în Cauza Sonleitner împotriva Austriei, Cererea nr. 34.813/97, și Decizia din 20 martie 2001, pronunțată în Cauza Kucera împotriva Austriei, Cererea nr. 40.072/98). Prin Decizia din 6 mai 2003, pronunțată în Cauza Franz Fischer împotriva Austriei, precitată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că procedura prevăzută de art. 363a din Codul de procedură penală austriac, care instituie posibilitatea de a redeschide o procedură penală ca urmare a constatării de către Curte a unei încălcări a Convenției, este comparabilă cu procedura de redeschidere a unei proceduri penale mai sus menționate, având în vedere că este declanșată de către o persoană a cărei condamnare a rămas definitivă și vizează pronunțarea nu asupra unei "acuzății în materie penală", ci asupra problemei de a ști dacă sunt îndeplinite condițiile pentru reluarea procedurii penale. Prin urmare, Curtea a reținut că art. 6 din Convenție nu se aplică procedurii în cauză. În același sens este și Decizia din 6 iulie 2010, pronunțată în Cauza Ocalan împotriva Turciei, Cererea nr. 5.980/07. Totodată, Curtea de la Strasbourg a statuat că numai procedurile ulterioare autorizării reînvestirii instanței penale pot fi considerate ca vizând stabilirea temeiniciei unei acuzații în materie penală (Hotărârea din 3 octombrie 2000, pronunțată în Cauza Löffler împotriva Austriei, paragrafele 18-19).

15. În prezenta speță, judecătorul de cameră preliminară, autor al excepției, introduce însă o nouă critică, arătând că, în temeiul art. 363 din Codul de procedură penală, în lipsa vreunei limitări, admisibilitatea în principiu a cererii de revizuire se discută în camera de consiliu cu participarea procurorului sub sancțiunea nulității absolute conform dispozițiilor art. 281 alin. (1) lit. d) din același cod. În aceste condiții, apreciază că prezența în fața instanței de judecată ori a judecătorului de cameră preliminară a revizuentului alături de reprezentantul Ministerului Public, la dezbaterile admisibilității în principiu a cererii de revizuire, este un element esențial al asigurării principiului contradictorialității, al unui proces echitabil, al respectării dreptului la apărare, precum și al egalității de arme între acuzare și apărare și al egalității în fața autorităților judiciare. Or, din această perspectivă, apreciază că prevederile criticate nu respectă egalitatea de arme, egalitatea părților și a procurorului în fața legii și a autorităților judiciare, dreptul la apărare, accesul efectiv la justiție și echitatea procesului penal, mai cu seamă contradictorialitatea acestuia.

16. Curtea reține astfel că, prin [Decizia nr. 255 din 7 aprilie 2015](#), dispozițiile art. 459 alin. (2) din Codul de procedură penală au fost analizate din perspectiva altor critici de neconstituționalitate.

17. Referitor la procedura examinării admisibilității în principiu a cererii de revizuire, Curtea observă că normele procesuale penale ale art. 403 alin. (1) din Codul de procedură penală din 1968, în redactarea de până la intrarea în vigoare a [Legii nr. 202/2010](#) privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 714 din 26 octombrie 2010, prevedeau că "Instanța, ascultând concluziile procurorului și ale părților, examinează dacă cererea de revizuire este făcută în condițiile prevăzute de lege și dacă din probele strânse în cursul cercetării efectuate de procuror rezultă date suficiente pentru admiterea în principiu". Ulterior, prin modificarea intervenită asupra acestui text de lege conform [art. XVII pct. 52 din Legea nr. 202/2010](#), s-a prevăzut că "Admisibilitatea în principiu se examinează de către instanță, în camera de consiliu, fără citarea părților și fără participarea procurorului". Noul Cod de procedură penală stabilește, în art. 459 alin. (2), că "Admisibilitatea în principiu se examinează de către instanță, în camera de consiliu, fără citarea părților".

18. Curtea reține că omisiunea noului Cod de procedură penală de a reglementa, în mod expres, faptul că procurorul nu participă la admisibilitatea în principiu a cererii de revizuire a dat naștere, în practică și doctrină, interpretării potrivit căreia participarea procurorului într-o astfel de procedură este obligatorie. Temeiul acestei interpretări îl constituie normele procesuale penale cuprinse în art. 363 - având denumirea marginală "Participarea procurorului la judecată" - coroborate cu cele ale art. 353 alin. (9) - potrivit cărora "Participarea procurorului la judecata cauzei este obligatorie", căile extraordinare de atac (între care și revizuirea) făcând parte din titlul III - "Judecata" - al Codului de procedură penală.

19. Curtea reține că și în cazul admisibilității în principiu a contestației în anulare, o altă cale extraordinară de atac, actualul Cod de procedură penală prevede la art. 431 alin. (1) faptul că "Instanța examinează admisibilitatea în principiu, în camera de consiliu, fără citarea părților". Anterior, art. 391 din Codul de procedură penală din 1968 avea un conținut identic cât privește citarea părților. Întrucât practica nu a fost unitară sub aspectul participării procurorului la desfășurarea acestei din urmă proceduri, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat, prin [Decizia nr. 3 din 19 ianuarie 2015](#), pronunțată în soluționarea unui recurs în interesul legii, că admisibilitatea în principiu a contestației în anulare se examinează în cameră de consiliu, "fără citarea părților, cu participarea procurorului". În motivarea acestei soluții, Înalta Curte a reținut următoarele: dispozițiile art. 363 alin. (1) din Codul de procedură penală, care consacră obligativitatea prezenței procurorului la judecată, instituie o regulă cu caracter general, incidentă ori de câte ori este vorba despre o activitate procesuală de judecată, inclusiv în materia căilor extraordinare de atac, în lipsa unei dispoziții exprese contrare; admiterea în principiu a contestației în anulare presupune ca instanța să verifice, între altele, dacă motivele concrete invocate în susținerea căii extraordinare declarate se încadrează în cazurile expres și limitativ prevăzute în art. 426 din Codul de procedură penală, în condițiile în care reglementarea actuală a acestora este diferită de cea prevăzută în Codul de procedură penală din 1968, prin preluarea unora dintre cazurile de casare regăsite anterior în materia recursului; pentru participarea procurorului în această procedură pledează și dispozițiile art. 430 din Codul de procedură penală referitoare la suspendarea executării hotărârii atacate, măsură

care poate fi dispusă de instanța sesizată "luând concluziile procurorului", așadar instanța decide asupra suspendării executării hotărârii fie mai înainte, fie cel mai târziu odată cu admisibilitatea în principiu a contestației în anulare, iar aspectele analizate sunt similare, dacă nu chiar identice, cu cele verificate pentru admisibilitatea în principiu; concluzia neparticipării procurorului în procedura admiterii în principiu a contestației în anulare, dedusă din absența unei prevederi legale în acest sens, este infirmată de faptul că, dacă legiuitorul ar fi dorit o asemenea ipoteză, ar fi reglementat-o în mod expres, așa cum a făcut de pildă în cuprinsul art. 341 alin. (5) din Codul de procedură penală și, în acest context, se face referire la [Decizia Curții Constituționale nr. 599 din 21 octombrie 2014](#); nici în reglementarea anterioară a contestației în anulare (art. 391 din Codul de procedură penală din 1968) nu a existat o prevedere legală expresă privind participarea procurorului la examinarea admisibilității în principiu a contestației în anulare, însă jurisprudența în această materie, inclusiv a instanței supreme, a fost în sensul participării procurorului atât la judecarea admisibilității în principiu, cât și la judecarea pe fond a contestației în anulare.

20. Revenind la procedura admisibilității în principiu a cererii de revizuire, Curtea observă că o parte dintre argumentele reținute de către Înalta Curte de Casație și Justiție pentru a motiva participarea procurorului la procedura admisibilității în principiu a contestației în anulare sunt valabile și pentru a justifica participarea reprezentantului Ministerului Public la soluționarea admisibilității în principiu a cererii de revizuire, respectiv faptul că, în lipsa unei dispoziții contrare, trebuie să se facă aplicarea art. 363 alin. (1) din Codul de procedură penală care consacră obligativitatea prezenței procurorului la judecată și instituie o regulă cu caracter general, incidentă ori de câte ori este vorba despre o activitate procesuală de judecată, inclusiv în materia căilor extraordinare de atac. Așadar, în condițiile existenței acestei norme, cu caracter general, neparticiparea procurorului în procedura examinării admisibilității în principiu a cererii de revizuire ar fi fost posibilă doar dacă legiuitorul ar fi stabilit expres acest lucru, așa cum a făcut-o prin modificarea dispozițiilor art. 403 alin. (1) din Codul de procedură penală din 1968, conform [art. XVII pct. 52 din Legea nr. 202/2010](#) privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, când sa prevăzut că admisibilitatea în principiu se examinează de către instanță, în camera de consiliu, fără citarea părților și fără participarea procurorului.

21. În continuare, cât privește desfășurarea activității procesuale de judecată în admisibilitatea în principiu a cererii de revizuire, Curtea reține că instanța de judecată verifică cererea de revizuire sub aspectul regularității sale și îndeplinirii condițiilor de folosire a acestei căi de atac extraordinare, realizându-se în fapt o judecată (judicium rescindens). Astfel, potrivit dispozițiilor art. 459 din Codul de procedură penală, instanța examinează dacă cererea de revizuire este făcută în condițiile legii, respectiv cu privire la o hotărâre definitivă, în termen, de către o persoană îndreptățită să folosească calea de atac a revizuirii, pentru temeiuri care corespund cazurilor de revizuire, reglementate expres de lege.

22. De asemenea, Curtea reține că instanța examinează dacă din probele depuse odată cu cererea de revizuire rezultă date suficiente pentru ca judecata asupra cererii să continue, deci cererea să fie admisă în principiu [art. 459 alin. (3) lit. e) din Cod]. Aceste verificări de probe apar ca necesare în cazul de revizuire reglementat la art. 453 alin. (1) lit. a) din Cod - când s-au descoperit fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute la soluționarea cauzei și care dovedesc netemeinicia hotărârii pronunțate în cauză - fiind necesar ca faptele probatorii să fie noi, nefiind posibilă o prelungire a probatoriului pentru fapte sau împrejurări cunoscute de instanță și nicio readministrare sau o reinterpretare a probatoriului administrat, iar în cazurile prevăzute la lit. b), c) și d) ale aceluiași articol, referitoare la mărturii mincinoase, înscrisuri false, fapte ilicite comise de subiecți oficiali, atunci când acestea nu sunt dovedite prin hotărâri judecătorești. În verificarea probelor depuse odată cu cererea de revizuire, în această procedură, se face aplicarea dispozițiilor din partea generală a Codului de procedură penală privitoare la probe și mijloace de probă.

23. Totodată, Curtea reține că, odată cu admiterea în principiu a cererii de revizuire (sau ulterior acesteia), instanța poate suspenda motivat, în tot sau în parte, executarea hotărârii supuse revizuirii și poate dispune respectarea de către condamnat a unora dintre obligațiile prevăzute la art. 215 alin. (1) și (2) privind conținutul controlului judiciar.

24. Așadar, Curtea reține că admisibilitatea în principiu este o judecată de ordin procesual, privind regularitatea și seriozitatea cererii de revizuire pentru a se decide dacă este sau nu cazul să fie efectuat un control judecătoresc prin rejudecarea cauzei care face obiectul cererii de revizuire. Doctrina în materie arată că admisibilitatea în principiu este o activitate procesuală de statuire, privind exercitarea unui drept procesual și, implicit, soluționarea unei situații procesuale, deci o judecată.

25. Având în vedere toate cele precizate, Curtea urmează a analiza incidența, în această procedură, a dispozițiilor constituționale ale art. 21 alin. (3) referitor la dreptul la un proces echitabil.

26. Cât privește dreptul la un proces echitabil, prin [Decizia nr. 599 din 21 octombrie 2014](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 886 din 5 decembrie 2014, Curtea a reținut că un aspect fundamental al acestui drept constă în caracterul contradictoriu al procedurii și egalitatea armelor între acuzare și apărare.

27. Cât privește contradictorialitatea, în [Decizia nr. 641 din 11 noiembrie 2014](#), paragrafele 35 și 36, Curtea a reținut că acest concept este definit în doctrină ca dreptul fiecărei părți de a participa la prezentarea, argumentarea și dovedirea pretențiilor sau apărărilor sale, precum și dreptul de a discuta și combate susținerile și probele celeilalte părți. Contradictorialitatea se traduce în aducerea la cunoștința celeilalte părți a argumentelor de fapt și de drept, pe de-o parte, și posibilitatea celeilalte părți de a răspunde acestora, pe de altă parte. Astfel, contradictorialitatea este,

în primul rând, posibilitatea reală de a dezbate în fața judecătorului tot ceea ce este avansat în drept sau în fapt de către adversar și tot ceea ce este prezentat de acesta, probe sau alte documente. Din perspectiva protejării drepturilor omului, Curtea a observat că principiul contradictorialității este un element al principiului egalității armelor și al dreptului la un proces echitabil.

28. În ceea ce privește principiul egalității armelor - unul dintre elementele conceptului mai larg de proces echitabil, acesta presupune ca fiecare parte să dispună de posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație dezavantajoasă față de adversarul său.

29. Așa fiind, Curtea constată că, potrivit normelor procesual penale referitoare la admisibilitatea în principiu a cererii de revizuire, în redactarea de până la intrarea în vigoare a [Legii nr. 202/2010](#) privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, instanța soluționa admisibilitatea în principiu ascultând concluziile procurorului și ale părților, în condiții de publicitate, contradictorialitate și oralitate, cu respectarea dreptului la apărare, ulterior, prin modificarea intervenită asupra acestor norme prevăzându-se că admisibilitatea în principiu se examinează de către instanță, în camera de consiliu, fără citarea părților și fără participarea procurorului, procedura pierzând caracterul contradictoriu și oral, legiuitorul păstrând însă echitatea acesteia prin reglementarea, în mod expres, a excluderii atât a părților, cât și a procurorului deopotrivă. Prin urmare, Curtea constată că precedentele soluții legislative satisfac pe deplin exigențele unui proces echitabil, din perspectiva egalității de arme între acuzare și apărare.

30. Dispozițiile actualului Cod de procedură însă, prin excluderea numai a părților de la soluționarea admisibilității în principiu a cererii de revizuire, fără a dispune expres cu privire la neparticiparea procurorului, acesta fiind prezent în temeiul normelor de generală aplicare ale art. 363 alin. (1) din Codul de procedură penală, determină ruperea echilibrului procesual. Așa încât Curtea constată că, în condițiile în care participarea procurorului în procedura de admisibilitate în principiu a cererii de revizuire este obligatorie, exigențele unui proces echitabil sunt înfrânte, de vreme ce nu se respectă egalitatea de arme între acuzare și apărare.

31. În aceste condiții, Curtea reține că excluderea ab initio a revizuentului din această primă fază a căii de atac extraordinare a revizuirii și soluționarea admisibilității în principiu a cererii de revizuire doar cu participarea procurorului plasează revizuentul într-o poziție dezavantajoasă față de reprezentantul Ministerului Public. Astfel, revizuentul nu se bucură de posibilitatea reală de a aduce comentarii referitoare la tot ceea ce este avansat în drept sau în fapt de către procuror și la tot ceea ce este prezentat de acesta cu privire la eventuala excludere a unor probe, la suspendarea executării hotărârii supuse revizuirii ori cu privire la instituirea în sarcina sa a obligațiilor ce rezultă din dispunerea măsurii controlului judiciar. Așadar, prin excluderea revizuentului din această procedură este restrânsă în mod absolut posibilitatea acestuia de a avea cunoștință și de a dezbate susținerile parchetului, revizuentul plasându-se astfel într-o situație dezavantajoasă față de procuror.

32. În concluzie, atâta vreme cât admisibilitatea în principiu a cererii de revizuire se soluționează cu participarea procurorului, din perspectiva contradictorialității, ca element definitoriu al egalității de arme și al dreptului la un proces echitabil, Curtea reține că norma legală trebuie să permită citarea părților, fiind suficient să li se asigure părților posibilitatea participării în această etapă procesuală, judecătorul putând decide asupra admisibilității în principiu a cererii de revizuire și fără participarea părților atât timp cât acestea au fost legal citate, de vreme ce, astfel cum a reținut Curtea în jurisprudența sa, dreptul la un proces în contradictoriu înseamnă, într-un proces penal, că atât procurorului, cât și părții trebuie să li se ofere posibilitatea de a avea cunoștință și de a putea aduce observații referitoare la toate probele prezentate sau la observațiile depuse de către cealaltă parte în vederea influențării deciziei instanței.

33. În consecință, soluția legislativă cuprinsă în art. 459 alin. (2) din Codul de procedură penală, potrivit căreia admisibilitatea în principiu a cererii de revizuire se examinează de către instanță "fără citarea părților", este neconstituțională, întrucât încalcă art. 21 alin. (3) din Legea fundamentală, și, prin urmare, în această procedură, la care participă procurorul, trebuie citate părțile, în scopul asigurării posibilității acestora de a participa la această etapă procesuală.

34. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al [art. 29 din Legea nr. 47/1992](#), cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 459 alin. (2) din Codul de procedură penală, excepție ridicată din oficiu de către judecătorul de cameră preliminară în Dosarul nr. 79/113/2015 al Tribunalului Brăila - Secția penală și constată că soluția legislativă potrivit căreia admisibilitatea în principiu a cererii de revizuire se examinează de către instanță "fără citarea părților" este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Tribunalului Brăila - Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 30 iunie 2015.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,

Mihaela Ionescu